

Купить в Беларуси: <http://belveter.by>

Г. П. Закружная

Мая Радзіма – Беларусь

ПЛАНЫ-КАНСПЕКТЫ ЎРОКАЎ

4 клас

(I паўгоддзе)

**Дапаможнік для настаўнікаў устаноў
агульнай сярэдняй адукацыі**

М а з ы р
«Выснова»
2 0 1 9

Купить в Беларуси: <http://belveter.by>

Купить в Беларуси: <http://belveter.by>

УДК 94(476)(075.2)
ББК 20.1я72+60я72+51.2я72
З-20

Р э ц е н з е н т ы :

метадыст вышэйшай катэгорыі ДУДАД «Віцебскі абласны інстытут развіцця адукацыі», настаўнік-метадыст **В. У. Пікулік**;
настаўнік-метадыст, настаўнік пачатковых класаў ДУА «Косаўская сярэдняя школа»
А. Ф. Ляховіч

Закружная, Г. П.

З-20 Мая Радзіма — Беларусь. Планы-канспекты ўрокаў. 4 клас (I паўгоддзе) : дапаможнік для настаўнікаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі / Г. П. Закружная. — Мазыр : Выснова, 2019. — 83, [1] с. : іл.

ISBN 978-985-592-979-7.

Змест тэматычных распрацовак урокаў адпавядае вучэбна-праграмнай дакументацыі: календарна-тэматычнаму планаванню, колькасці гадзін, паслядоўнасці вывучэння тэм, зместу дзеючага вучэбнага дапаможніка, вучэбна-метадычнаму забеспячэнню курса «Чалавек і свет. Мая Радзіма — Беларусь», мэтам і задачам прадмета.

Матэрыял дапаможніка змяшчае дадатковыя звесткі з гісторыка-біяграфічных крыніц. Выкарыстоўваецца дадатковая інфармацыя як для настаўніка, так і для вучняў. Адрасуецца настаўнікам пачатковых класаў.

УДК 94(476)(075.2)
ББК 20.1я72+60я72+51.2я72

Вытворча-практычнае выданне

ЗАКРУЖНАЯ Ганна Пятроўна

МАЯ РАДЗИМА — БЕЛАРУСЬ ПЛАНЫ-КАНСПЕКТУ ўРОКАў 4 клас (I паўгоддзе)

0+

Дапаможнік для настаўнікаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі

Адказны за выпуск **А. У. Дзянісав**

Падпісана да друку 29.01.2019. Фармат 60x84/16. Папера афсетная. Друк лічбавы.
Ум.-друк. арк. 4,88. Ул.-выд. арк. 3,53. Тыраж 2000 экз. Заказ 91/5929797-1.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:

Таварыства з абмежаванай адказнасцю «Выдавецтва «Выснова». Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/517 ад 05.05.2017. Вул. Савецкая, 198-100, 247777, г. Мазыр, Гомельская вобл., Рэспубліка Беларусь. Тэл./факс (0236) 23-70-25. Філіял № 1 ТАА «Выдавецтва «Выснова»: вул. Валадзько, д. 30, пам. 417, 220007, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь. Тэл. (017) 380-41-53, 224-66-89. vysnova.by. E-mail: book@vysnova.by

ISBN 978-985-592-979-7

© ТАА «Выдавецтва «Выснова», 2019

Купить в Беларуси: <http://belveter.by>

Паважаныя калегі!

Выкладанне прадмета «Чалавек і свет» у IV класе часта выклікае шэраг пытанняў у настаўнікаў. Як далучыць дзяцей да вывучэння гісторыі Радзімы? Як навучыць іх працаваць з тэкстамі дапаможніка так, каб яны маглі самі вызначыць галоўнае, важнае? Якім чынам спалучаць тлумачэнне вучэбнага матэрыялу і практычную работу з кантурнай картай і атласам? Якія прыёмы і метады прымяняць пры знаёстве з новым матэрыялам, якія — пры абагульненні атрыманых ведаў і іх кантроле? Адказаць на гэтыя пытанні магчыма, калі настаўнік сам праўляе цікавасць да вывучэння гістарычнай спадчыны Беларусі і імкнецца знайсці прадуктыўныя спосродкі выкладання прадмета.

Прапаную вам, паважаныя калегі, адысці ад традыцыйнага — тлумачальна-ілюстрацыйнага навучання і далучыць вучняў да пошукавай актыўнай дзейнасці на ўроку. Спадзяюся, што распрацаваныя мною канспекты дапамогуць вам гэта ажыццявіць. Змест прапанаваных матэрыялаў разнастайны па метадах і прыёмах, якія педагог можа прымяняць на ўроку. Гарманічна спалучаюцца элементы тэхналогіі ТРКМ, модульнай тэхналогіі, праблемнае навучанне і інтэрактыўныя прыёмы. Праследжваецца выкарыстанне падыходаў стратэгіі актыўнай ацэнкі.

Асаблівая ўвага надаецца выкарыстанню дзейнаснага падыходу ў працэсе навучання: дзеці самі фармулююць задачы ўрока, аналізуюць, што для іх невядома ў плане ўрока, даследуюць, разважаюць, актыўна супрацоўнічаюць у парах і групам. Настаўніку важна не пераўтварыць урок у «размову па ілюстрацыях», не злоўжываць прэзентацыямі, а вучыць дзяцей саміх атрымліваць веды і, безумоўна, забяспечыць вучняў неабходнай падтрымкай. План на дошцы, гістарычная карта, памятка, тэкст падручніка, партрэты, магнітныя значкі, ілюстрацыі, табліцы — усё гэта мае свае прызначэнне і патрабуе ад настаўніка своечасовага прымянення на ўроках. Дарэчы, адлюстраванне плана на дошцы сапраўды спрыяе лепшым вынікам.

Гэта пацвердзіў і мой вопыт працы па канспектах, распрацаваных у свой час В. У. Ракуць. Рэгулярным, пачынаючы з урока на тэму «Стужка часу», стала прымяненне табліцы «Год — стагоддзе — тысячагоддзе».

Табліца «Год — стагоддзе — тысячагоддзе»

1 ст.	1—100 гг.	I ст.	I-е тысячагоддзе
2 ст.	101—200 гг.	II ст.	
3 ст.	201—300 гг.	III ст.	
4 ст.	301—400 гг.	IV ст.	
5 ст.	401—500 гг.	V ст.	
6 ст.	501—600 гг.	VI ст.	
7 ст.	601—700 гг.	VII ст.	
8 ст.	701—800 гг.	VIII ст.	
9 ст.	801—900 гг.	IX ст.	
10 ст.	901—1000 гг.	X ст.	
11 ст.	1001—1100 гг.	XI ст.	II-е тысячагоддзе
12 ст.	1101—1200 гг.	XII ст.	
13 ст.	1201—1300 гг.	XIII ст.	
14 ст.	1301—1400 гг.	XIV ст.	
15 ст.	1401—1500 гг.	XV ст.	
16 ст.	1501—1600 гг.	XVI ст.	
17 ст.	1601—1700 гг.	XVII ст.	
18 ст.	1701—1800 гг.	XVIII ст.	
19 ст.	1801—1900 гг.	XIX ст.	
20 ст.	1901—2000 гг.	XX ст.	
21 ст.	2001—2100 гг.	XXI ст.	Пачатак III-га тысячагоддзя

Сучасны ўрок прадугледжвае абавязковы паэтапны кантроль вучэбных дасягненняў дзяцей, каб своечасова аказваць патрэбную дапамогу вучням і ажыццяўляць карэкцыйную работу. Для гэтага ў змест канспектаў уключаны распрацаваныя тэсты, крыжаванкі, экспрэс-апытанні, гульні «Так ці не?», «Выправі памылкі» і інш. Пажадана, каб для вучня былі відавочны яго дасягненні. Гэта спрыяе развіццю рэфлексіўнай дзейнасці вучняў і фарміраванню ўстойлівай матывацыі да вывучэння прадмета.

Літаратура

1. *Арлоў, У. А.* Ефрасіння Полацкая / У. А. Арлоў. — Мінск, 1992.
2. Вучэбная праграма па вучэбным прадмеце «Чалавек і свет» для IV класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання і выхавання. — Мінск, 2017.
3. Мысліцелі і асветнікі Беларусі, X—XIX стст.: энцыклапедычны даведнік. — Мінск, 1995.
4. *Паноў, С. В.* Чалавек і свет. Мая Радзіма — Беларусь : вучэбны дапаможнік для 4-га класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання / С. В. Паноў, С. В. Тарасаў. — Мінск, 2018.
5. *Ракуць, В. У.* Планаванне ўрокаў «Мая Радзіма — Беларусь», 3 клас / В. У. Ракуць, С. А. Паноў. — Мінск, 2003.
6. *Тарасаў, К.* Памяць пра легенды / К. Тарасаў. — Мінск, 1994.
7. *Ткачев, М. А.* Замкі Белоруссии / М. А. Ткачев. — Минск, 1987.
8. Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. У 6 т.

Змест

Зварот да настаўнікаў	3
Урок 1. Беларусь — мая Радзіма	5
Урок 2. Мы і нашы суседзі	12
Урок 3. Нашы продкі	17
Урок 4. Зямля блакітных рэк і азёр	23
Урок 5. Наша Радзіма на гістарычнай карце	29
Урок 6. Стужка часу	32
Урок 7. Маўклівыя сведкі мінуўшчыны	37
Урок 8. Як да нас прыйшла кніга	41
Урок 9. Князьёўна з трыма імёнамі	45
Урок 10. Сын Рагнеды — Яраслаў Мудры	49
Урок 11. Усяслаў Чарадзеі	54
Урок 12. Ефрасіння Полацкая	59
Урок 13. У што верылі нашы продкі	63
Урок 14. У абарону сваёй зямлі	69
Урок 15. Пад сценамі старажытных замкаў	73
Урок 16. Па якіх законах жылі нашы продкі	79
Літаратура	84